

PROJEKT

Ohranjanje populacij čigre v porečju Save in Drave

The goal of the project was to maintain a stable population of Common Terns on gravel habitats along the Sava and Drava rivers in Croatia and Slovenia. By applying appropriate habitat management measures, we preserved gravel islands which host tern colonies and ensure their long-term suitability for tern nesting. Rakitje, the most important breeding site in Croatia, was included in the Natura 2000 network. The project resulted in an increase in the surface of sustainable habitat for tern breeding, development of a transboundary protocol for monitoring the continental population of terns and a transboundary action plan for the protection of terns. By GPS-tracking the birds during the breeding season, their most important feeding grounds were identified. Genetic analysis investigated the genetic diversity and connection between Croatian and Slovenian terns. Diverse communication activities, such as popular lectures, a film about terns, thematic issues of magazines, educational camps, information boards, roll-up posters and open days of tern colonies, were aimed at raising awareness of the need for protecting terns and their habitats.

Cilj projekta je bil zagotoviti ugodne gnezditvene razmere, s katerimi bi dolgoročno dvignili raven ohranjenosti populacije navadne čigre na celinskih gnezdiščih Save in Drave na Hrvaškem in v Sloveniji. Z ustreznimi ukrepi upravljanja habitata smo ohranili prodnate otoke in zagotovili dolgotrajna gnezdišča za navadno čigro. Najpomembnejše gnezdišče na Hrvaškem, Rakitje, je bilo vključeno v mrežo območji Natura 2000. Rezultati projekta so povečane površine primernih habitatov za gnezdenje čiger, izdelava čezmejnega protokola za monitoring in čezmejni akcijski načrt za zaščito populacij celinske čigre. Z GPS spremljanjem osebkov med gnezditvenim obdobjem smo odkrili njihova najpomembnejša prehranjevališča. Z genetsko analizo smo raziskali genetsko raznolikost in povezanost populacij v Sloveniji in na Hrvaškem. Z različnimi komunikacijskimi aktivnostmi, kot so predavanja, film o čigri, tematska številka revije, izobraževalni tabori, informacijske table in ogledi kolonij čiger, smo povečali zavest o potrebi varstva navadne čigre in njenih habitatov.

Projekt ČIGRA je potekal v okviru programa Interreg Slovenija-Hrvaška, operativni program 2014–2020. Trajal je od 1. septembra 2017 do 29. februarja 2020. Vodilni partner je bila Hrvaška akademija znanosti in umetnosti (Oddelek za ornitologijo), partnerji pa Nacionalni inštitut za biologijo, Ljubljana; DOPPS – Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana; Društvo BIOM, Zagreb; Javna ustanova za upravljanje zavarovanih območij in drugih zavarovanih delov narave v zagrebški županiji “Zeleni obroč”, Samobor in Prirodoslovno-matematična fakulteta, Zagreb. Skupna vrednost projekta je znašala 579.177,40 EUR.

Cilj projekta je bil zagotoviti ugodne gnezditvene razmere, s katerimi bi dolgoročno dvignili raven ohranjenosti populacije navadne čigre v celinskih gnezdiščih Hrvaške in Slovenije.

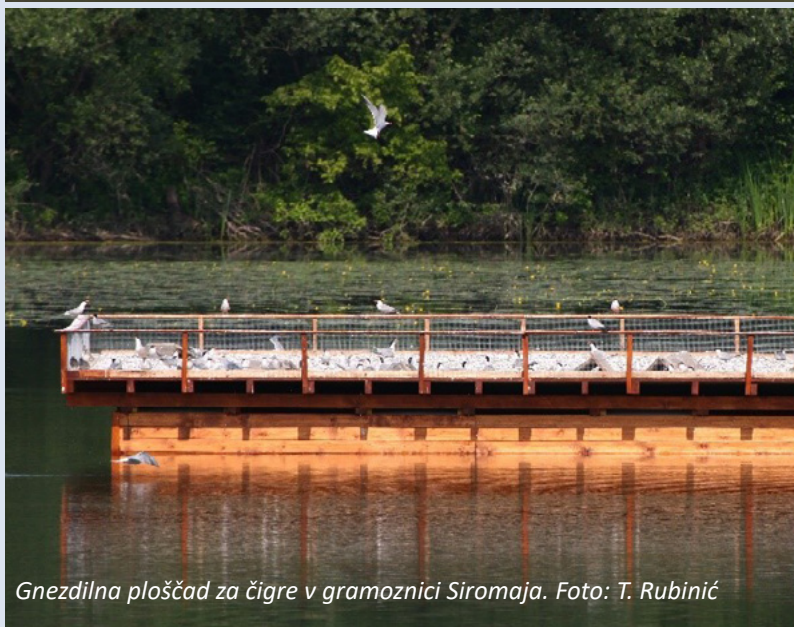
V okviru projekta so bili narejeni varstveno-restavratorski posegi na dveh prodnatih otokih na Ptujskem jezeru v Sloveniji, na otoku v gramoznici Rakitje pri Zagrebu in na Ormoškem jezeru. Na jezeru Siromaja, dolvodno od Zagreba, je bila postavljena gnezditvena ploščad za gnezdenje čiger. S temi posegi smo dolgoročno povečali gnezdilne površine za čigre na treh Natura 2000 območjih. Med izvajanjem aktivnosti smo speljali pet demonstracij izvajanja posegov. Na vseh gnezdiščih smo postavili table, ki bodo obiskovalcem nudile informacije o čigrah. Med projektom je bil podan predlog za vključitev gramoznice Rakitje, kjer se nahaja največja kolonija čigre na Hrvaškem, v območje Natura 2000 „Sava pri Hruščici“. Sprememba je bila uradno razglašena z Uredbo o ekološkem omrežju 5. septembra 2019 (NN 80/19).

Umetni otoki na Ptujskem jezeru. Foto: T. Basle

Urejanje umetnega otoka. Foto: D. Denac

Gnezdilna ploščad za čigre v gramoznici Siromaja. Foto: T. Rubinić

Na začetku projekta smo pripravili čezmejni protokol monitoringa. Po navodilih protokola smo med projektom spremljali gnezdenje in gnezditveni uspeh čiger na Hrvaškem in v Sloveniji. Na izobraževalni delavnici 23. februarja 2018 v Samoborju in na Seminarju naravovarstvenikov je bilo s protokolom monitoringa seznanjenih več kot sto strokovnjakov.

Tekom projekta smo zbrali vzorce krvi 63 čiger iz Hrvaške in Slovenije – z genetsko analizo na krvi smo raziskali raznolikost in povezanost posameznih kolonij čiger. Med projektom je bilo s sledilnimi napravami opremljenih 36 čiger; z rezultati spremljanja njihovih premikov v času gnezdenja smo ugotovili, kje na rekah se hranijo. Rezultate raziskav smo objavili [v tematski številki znanstvene ornitološke revije Acrocephalus](#). S spremljanjem odraslih čiger med gnezdenjem smo ugotovili tudi, da v času gnezdenja obiskujejo sosednje kolonije, kar doslej še ni bilo zabeleženo. Tudi ti rezultati so bili objavljeni [v znanstvenem članku](#).

Čigra z oddajnikom, foto: T. Rubinić

Pripravili smo čezmejni akcijski načrt za zaščito populacij celinske čigre. V izdelavo dokumenta so bile vključene številne zainteresirane inštitucije, tudi tiste, ki so odgovorne za izvajanje načrtov upravljanja z Natura 2000 območij. Slovenska različica akcijskega načrta je dostopna na spletni strani [ptice.si](#).

V okviru projekta smo izdali tematsko številko priljubljene slovenske ornitološke revije Svet ptic, ki je dostopna tudi na [spletu](#). Med projektom smo izdali več zloženek, organizirani so bili trije izobraževalni tabori: dva na Hrvaškem in eden v Sloveniji; dva dneva odprtih vrat kolonije čigre na Ptujskem jezeru, 36 izobraževalnih predavanj in posneli smo [17-minutni dokumentarni film o čigri](#). Problematika varovanja čigre in dejavnosti v okviru tega projekta so postali del spletnega učnega načrta za biologijo za 1. razred srednje šole v hrvaškem programu „Šola za življenje“.

Terenska delavnica. Foto: M. Martinović

Izobraževalni tabor „Čigra“ na Ptuj. Foto: T. Basle

Projekt smo uspešno zaključili, speljali smo vse načrtovane aktivnosti. Izboljšali smo razmere za gnezdenje čiger na treh Natura 2000 območjih, pridobili smo nova znanja o aktivnostih čiger in o povezavah med kolonijami, izdelali smo protokol čezmejnega monitoringa in osnutek čezmejnega akcijskega načrta za zaščito celinske populacije čigre. Ljudi smo ozaveščali o problematiki z različnimi komunikacijskimi aktivnostmi. Znanstvene in poljudne publikacije, film, informativne table, zloženske in številne objave na spletnih mestih partnerjev bodo stalno na voljo kot vir informacij o projektu in problematiki zaščite čigre.